

Tarkastuslautakunnan
arviointikertomus
2023

LUONNONMAAN PERHETALO

SISÄLLYSLUETTELO

1. Puheenjohtajan katsaus	2
2. Tarkastuslautakunnan tehtävät, kokoonpano ja työskentely	4
3. Edellisten vuosien arviointikertomuksen pohjalta tehtyjen toimenpiteiden arviointi	6
3.1. Kaupunkistrategia 2026	7
3.2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi	8
3.3. Valtuustoaloitteet	11
3.4. Työllisyys	11
3.5. Kaupunkikonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi	12
4. Hallintopalvelut	14
4.1. Tietohallinto	15
4.2. Henkilöstöasiat	15
4.3. Saaristoasiat	19
5. Sivistyspalvelut	21
5.1. Sivistystoimen hallinto	21
5.2. Varhaiskasvatus	22
5.3. Perusopetus	23
5.4. Lukiokoulutus	24
5.5. Oppilaan tuki- ja hyvinvointipalvelut	24
5.6. Opistot	24
6. Hyvinvointipalvelut	24
6.1. Kulttuuripalvelut	25
7. Tekniset palvelut	27
7.1. Ympäristöohjelma ja HINKU-hanke ja muut hankkeet	27
7.2. Kaukolämpö ja energiatuotanto	28
7.3. Kaavoitus ja maankäyttö	29
7.4. Investoinnit ja liikuntapaikat	30
8. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	31
9. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	32

1. Puheenjohtajan katsaus

Suomen talouden taantuma ja talouskasvun heikkous eivät ajaneet vuonna 2023 Naantalin taloutta heikkoon tilaan. Vuosi oli varovaisesta tuloennusteesta huolimatta taloudellisesti hyvä. Tilikauden tulosta yli 10 miljoonaa siivittivät toimintatuottojen ylitys, sote-häntien verotulotilitykset, korkeat verotulot sekä aliennustetut valtionosuudet. Erinomainen tulos mahdollisti varautumisen tuleviin vuosiin, joihin tulotason odotetaan laskevan merkittävästi. Tulosta mahdollisti vapaaehtoiset varaukset palveluverkkouudistukseen, joiden jälkeen tilikauden tulos oli 0,54 miljoonaa euroa.

Investointien määrä vuonna 2023 oli 15 miljoonaa euroa. Runsaat investoinnit kyettiin tekemään lähes kokonaan tulo-rahoituksella. Vuoden lopussa kaupunki oli velaton.

Kaupungin konserniyhtiöiden investoinnit ovat olleet suuria. Eteen tulleet liiketoiminnan kasvattamismahdollisuudet ovat vaatineet toiminnallisia muutoksia, joiden rahoittamiseen on otettu velkaa. Velan määrään, rahoitusjärjestelyihin ja investointeihin on kiinnitetty erityistä huomiota vuoden 2023 aikana. Epävakauden muodostuttua uudeksi pysyväksi tilaksi riskienhallinnan merkitystä ei voi ylikorostaa ja onkin syytä seurata konsernin tytäryhtiöiden taloudellista tilaa erityisen tarkasti.

Kaupungin strategiset tavoitteet vuodelle 2023 raportoitiin toteutuneen hyvin. Kaupungin uuden strategian luonti tapahtui vuoden 2022 aikana. Tarkastuslautakunta seuraa tavoitteiden toteutumista kunkin vuoden arviointitoiminnassa.

Toteamme tyytyväisenä, että kaupunkikonsernin riskienhallintaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Vuoden 2023 lautakuntien ja viranhaltijoiden kuulemisissa olemme keskustelleet mittareiden kehittämistä ja näemme niissä selvää kehitystä. Osin jo uudistettujen mittareiden kautta pystymme paremmin seuraamaan valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista. Varovainen talouden suunnittelu on varmistanut hyvän tilikauden tuloksen ja näin auttanut pysymään asetuissa raameissa investointien ja käyttötalouden kulukehityksen suhteen.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi ilman hyvinvointialueelle siirtyneitä toimintoja, sosiaali- ja terveystointia sekä pelastustointia. Naantalin talouden koko pieneni merkittävästi ja se näkyi tarkastettavassa kokonaisuudessa. Tytäryhtiöiden merkitys kokonaisuudelle kasvoi. Kunnallisveroprosentista poistui 12,64 % ja yhteisöverosta siirtyi 1/3 kuntien jako-osuudesta hyvinvointialueille.

Tarkastuslautakunta keskittyi vuoden 2023 tarkastuksessa konsernin tytäryhtiöihin, sivistystoimeen sekä teknisiin palveluihin. Kuulemisiin kutsuttiin yhtiöiden toimitusjohtajat sekä toimialajohtajat lautakunnan puheenjohtajineen. Tarkastuslautakunta kiittää viranhaltijoita, toimitusjohtajia ja kuultuja lautakuntien puheenjohtajia selkeistä vastauksista ennakkoon esitettyihin kysymyksiin, kattavista katsauksista sekä avoimesta keskustelusta. Lautakunta on pyrkinyt toiminnassaan ja tarkastustehtävässään talouden ja toiminnan seurannan keittämiseen hyvässä yhteistyössä kuultavien kanssa.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on tavoitteiden toteutumisen seurannan ohella arvioida toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Lautakunta voi ja sen tulisi kiinnittää huomiota toimintaan ja toimintatapojen tarkoituksenmukaisuuteen. Tässä tarkastuksessa arviointi tehdään tarkastuslautakunnan itsensä asettamien kriteerien perusteella, jotka tulee tuoda ilmi tarkastuskertomuksessa. Tällä alueella tarkastuslautakunta näkee tarvetta kehittää yhteistyötä ja toimintamalleja tarkastettavien tahojen kanssa. Näin lisätään tarkastuskertomuksen arvoa siinä, kuinka onnistumme toiminnassa luomaan arvoa kuntalaisille, "vastinetta rahalle" ja kuluttamaan julkisia varoja viisaasti. En usko, että Naantali on kaupunkina tässä kovasti pielessä ja kysymys onkin enemmän arvioinnista ja sen tuloksen näkyväksi tekemisessä.

Sopeutuminen uuteen kuntakokoon on jo käynnistynyt. Luottamushenkilöorganisaation uudistuksesta on tehty päätös ja viranhaltijaorganisaation sopeuttaminen on käynnistynyt.

Pienentyneessä toimintaympäristössä tulee pyrkiä tuottamaan tehokasta toimintaa ja palveluja, jotta vältetään veron korotuksilta. Talouden sopeuttamista tulee jatkaa mm. palveluverkkouudistuksen myötä vapautuvien tilojen osalta, jotta käyttötalouden menoja saadaan laskettua. Operatiivisen toiminnan kehittämistä on mahdollista tehdä jo ennen organisaation muuttamista. Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen kaupungin johtoa määrittelemään toiminnan kehityskohteiden jalkauttamiseksi ryhmiä ja henkilöitä ohjaavia tavoitteita ja mittareita. Mielekäs ja tuottava toiminta on parhaimmillaan jatkuvaa yhdessä tekemistä.

Heikki Karlsson
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan tehtävät, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121§:ssä säädetään tarkemmin tarkastuslautakunnan tehtävistä. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle vuosittain arviointikertomuksen, jossa esitetään tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 31.5.2023 asti:

- Heikki Karlsson, puheenjohtaja
- Jukka-Pekka Aalto, jäsen
- Jari Engman, jäsen
- Seija Lehtonen, jäsen
- Pekka Leinonen, jäsen
- Merituuli Mattila, jäsen
- Kimmo Mäntysalo, jäsen
- Pia Puhakka, jäsen
- Annika Rintamäki, varapuheenjohtaja

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.6.2023 alkaen:

- Heikki Karlsson, puheenjohtaja
- Minna Eura, jäsen
- Seija Lehtonen, jäsen
- Pekka Leinonen, jäsen
- Riku Luoto, jäsen
- Merituuli Mattila, jäsen
- Kimmo Mäntysalo, jäsen
- Pia Puhakka, jäsen
- Annika Rintamäki, varapuheenjohtaja

kuva Heli-Maarit Makkonen

Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä toimi ajalla 1.3. -31.5.2023 controller Riikka Söderlund. Ajalla 1.1.–28.2. ja 1.6. -31.12.2023 pöytäkirjanpitäjänä toimi hallinnon asiantuntija Heli-Maarit Makkonen.

Lautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 11 kertaa. Tarkastuslautakunnan kokouksissa oli paikalla tarkastuslautakunnan varajäsenistä Riitta Alho ja Pekka Spets, kumpikin yhdessä kokouksessa.

Arviointityön tueksi tarkastuslautakunta lähetti toimialoille tilikauden 2023 päättymisen jälkeen arviointilomakkeen, jossa toimialajohtaja antoi perustiedot toiminnan ja talouden toteutumisesta sekä muita toiminnan kannalta olennaisia tietoja.

Tarkastuslautakunta laati itselleen arviointisuunnitelman ja tutustui arviointivuoden esityslistoihin, pöytäkirjoihin, taloussuunnitelmaan, toiminnan ja talouden raportteihin, tilinpäätöskirjaan, tilintarkastusraportteihin, tilintarkastuskertomukseen, henkilöstökertomukseen ja Naantalin kaupunkistrategiaan 2026.

Tarkastuslautakunnalla on tapana kutsua kokouksiin toimialajohtajan lisäksi lautakuntien puheenjohtajat. Lautakunta kuuli arviointikertomuksen valmisteluun liittyen seuraavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä:

Aika:	Paikalla, aihe:
31.8.2023	Talousjohtaja Heli Lähteenmäki, talouden ajankohtaiset asiat.
27.9.2023	Kaupunginjohtaja Laura Leppänen, ajankohtaiskatsaus Henkilöstöpäällikkö Irmeli Niittymäki, henkilöstökatsaus.
31.10.2023	Sivistysjohtaja Kimmo Kuusimäki, koulutuslautakunnan puheenjohtaja Juha Takanen ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja Sami Rantanen, toimialan ajankohtaiskatsaus, Talousjohtaja Heli Lähteenmäki, talouden ajankohtaiset asiat. Tutustuminen Luonnonmaan perhetaloon.
21.11.2023	Naantalin Vuokratalot Oy toimitusjohtaja Jouni Ottosson, ajankohtaiskatsaus
14.12.2023	Naantalin Matkailu Oy toimitusjohtaja Tarja Rautiainen, ajankohtaiskatsaus Controller Riikka Söderlund, hankintaohjeistuksen katsaus

23.1.2024	Kaupunginjohtaja Laura Leppänen, ajankohtaiskatsaus Naantalin Energia Oy ja Naantalin Satama Oy toimitusjohtaja Pasi Haarala, ajankohtaiskatsaukset
27.2.2024	Tekninen johtaja Reima Ojala, teknisen lautakunnan varapuheenjohtaja Heikki Lindgren ja ympäristö- ja rakennuslautakunnan puheenjohtaja Esa Vahtera, toimialan tilinpäätöskatsaus
20.3.2024	Sivistysjohtaja Kimmo Kuusimäki, koulutuslautakunnan puheenjohtaja Juha Takanen ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja Sami Rantanen, toimialan tilinpäätöskatsaus
16.4.2024	Kaupunginjohtaja Laura Leppänen ja talousjohtaja Heli Lähteenmäki tilinpäätöskatsaukset

Naantalin kaupunginvaltuusto on valinnut kaudelle 2022–2025 kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n. Vastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Piia-Tuulia Rauhala. Tilintarkastajalla on oikeus osallistua tarkastuslautakunnan kokouksiin.

Tilintarkastaja Piia Tuulia Rauhala esitteli kokouksessa 31.8.2023 tilintarkastajan tarkastussuunnitelman 2023–2025 sekä vuoden 2024 kokouksissa tilintarkastajan väliraportin 23.1.2024 ja tilintarkastajien loppuraportin 7.5.2024. Tilintarkastaja osallistui vuoden 2023 aikana viiteen tarkastuslautakunnan kokoukseen ja neljään kokoukseen vuonna 2024 arvioitaessa vuotta 2023.

3. Edellisten vuosien arviointikertomuksen pohjalta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Kaupunginhallitus käsitteli 2.10.2023 kokouksessaan arviointikertomukseen annettuja selvityksiä ja antoi ne tiedoksi valtuustolle 9.10.2023 kokouksessa. Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessaan, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä suosituksista vastaukset kaupunginhallitukselta 31.10.2023 mennessä. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle, joten valtuusto on toiminut tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti.

Vuoden 2023 määrärahojen sitovuustaso valtuustoon nähden on käyttötaloudessa ollut toimielintaso ja hallintopalveluissa toimialan taso. Investoinneissa sitovuus on edelleen hankekohtainen. Käsittelemättömät määrärahayhteykset esitetään hyväksyttäväksi tilinpäätöksen osana.

Kahtena edellisenä vuonna tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota investointien määrärahaylityksiin, jotka olivat vuonna 2022 noin 5 miljoonaa euroa ja 2021 3,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 valtuuston käsiteltäväksi tuotiin useampi esitys määrärahamuutoksista, ja tilinpäätöksessä näkyy selkeä muutos määrärahaylitysten summassa. Vuonna 2023 määrärahaylitykset olivat enää 228 477,79 euroa. Tarkastuslautakunta kiittää lautakuntia määrärahaylitysten ennakoinnissa ja tuomisessa päätöksentekoon.

Tarkastuslautakunta suositteli edellisenä vuonna parannuksia mittareihin, jotta ne ohjaisivat päätöksentekoa paremmin toimialan tehtävän ja strategian toteuttamiseksi. Tarkastuslautakunta on haastatteluissa todennut, että kaupungin henkilöstö on työskennelleet vuonna 2023 mittariston kehittämisen eteen ja tarkempia mittareita on odotettavissa seuraavaan talousarvioon.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunginhallitus ottaa pysyväksi käytännöksi, että toimialojen vastaukset tarkastuskertomuksen huomioihin käsiteltäisiin myös lautakunnissa.

3.1. Kaupunkistrategia 2026

Kaupunkistrategia 2026 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 29.8.2022.

Kaupungin strategiset tavoitteet vuodelle 2023 raportoitii toteutuneen hyvin. Lisäksi tulosalueet ovat toimintakertomuksissaan arvioineet strategiasta johdettujen tulosaluekohtaisten tavoitteiden toteutumista.

Maltillisen kasvun strategiatavoitteen toteuttamiseksi kaupunginhallitus hyväksyi 16.1.2023 Naantalın Asunto- ja maapoliittisen ohjelman 2023–2026.

E-18 Turun kehätien Raisio-Naantali tiesuunnitelma valmistui vuonna 2023 ja Naantalın kaupungin vaadittavat asemakaavat ovat lainvoimaiset sekä E-18 tien edunvalvonnasta on laadittu myös edunvalvontasuunnitelma. Myös henkilöjunaliikenteen mahdollistamista Turku-Naantali rataosuudella on edistetty sopimuksella Väyläviraston kanssa ratapihan suunnittelusta. Monimuotoista asumista on tuettu päättämällä kesäkuussa 2023 vuokrata keskustan alueelta kerrostalotontti Naantali Vuokratalot Oy:lle.

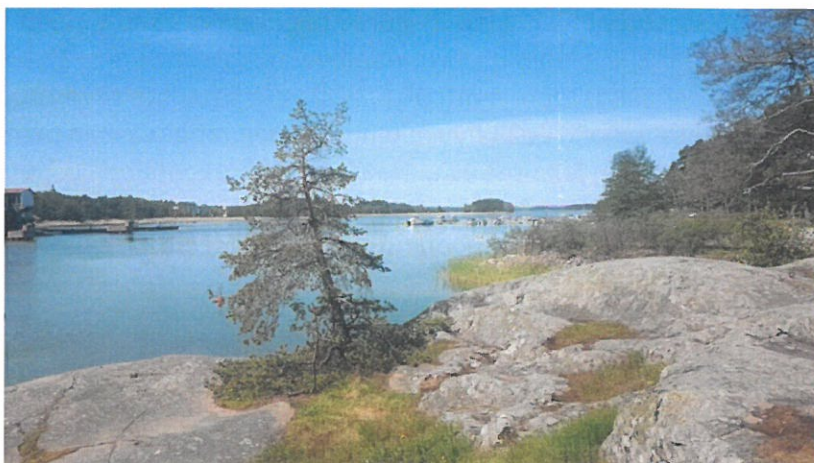
Strategiatavoitetta elinvoiman ja työllisyyden lisäämisestä toteutettiin sekä osana TE-palveluiden uudistusta liittymällä Turun työllisyysalueeseen että tarjoamalla yrittäjille mahdollisuuksia osaamisen lisäämiseen. Vanhankaupungin rannan alueella aloitettiin Merisalin peruskorjaus ja kilpailutettiin uusi yrittäjä.

Strategian elinvoimatavoitteen mukaisesti ostettiin Neste Oyj:lta entisten jalostamopalvelujen maa-alueita, jotta kaupunki voi mahdollistaa bio-, energia-, cleantech ja kiertotalousklusterin syntyminen Naantaliin.

Palveluiden osalta strategiassa tavoitellaan kestävästä palvelutuotannosta monituottajuusmallia. Hyvinvointipalveluihin palkattiin hyvinvointikoordinaattori toimimaan yhteistyössä kaupungin toimialojen ja Varhan kanssa. Kaupungin viranhaltijaorganisaatiota tarkastellaan toimintojen tarkoituksenmukaisen järjestämisen näkökulmasta sekä omana selvityksenä että konsulttiselvityksin.

Perheystävällisyyden strategiatavoitetta tukee Luonnonmaan perhetalon käyttöönotto syyslukukauden alussa sekä palveluverkkosuunnitelman mukainen Kalevanniemen kampuksen suunnittelu sekä tilinpäätökseen tehdyt varaukset kahden koulukiinteistön laajennuksesta ja peruskorjauksesta.

Panostukset kulttuuriin ja vapaa-aikaan auttavat toteuttamaan hyvinvoinnin ja terveyden strategiatavoitetta. Käyttöön otetut omatoimikirjastot laajentavat mahdollisuuksia kirjaston käyttöön. Kreivinniityn ylätalo kunnostettiin yhdistyskäyttöön ja vuonna 2023 tehtiin tilaselvitystä yhdistysten tilatarpeista.

Kuva Pekka Leinonen

3.2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

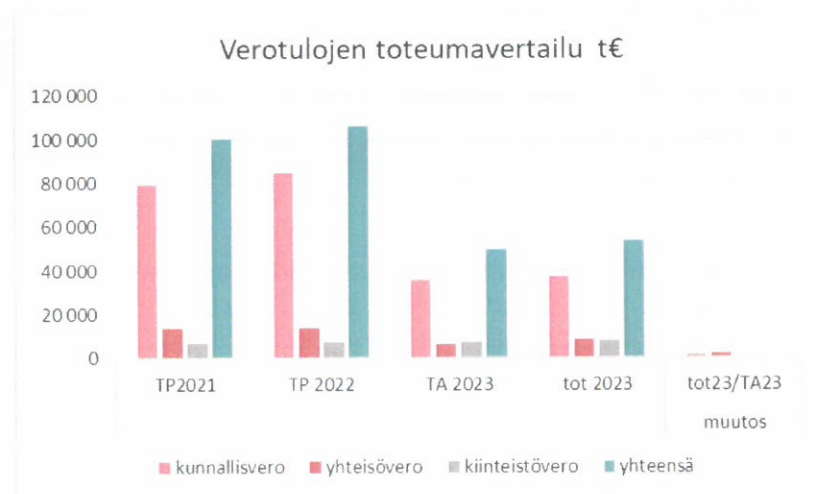
Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi, kun kaupunki ei enää vastannut sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastuspalveluiden kokonaisuudesta. Naantalin kaupungin palveluksesta siirtyi 1.1.2023 noin 500 henkilöä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelukseen ja Naantalin kaupungin budjetti enemmän kuin puolittui vuodesta 2023 alkaen. Uudistus vaikuttaa paitsi kaupungin talouden kokoon myös kestävään investointitasoon ja kaupungin omistamien kiinteistöjen tulevaisuuteen.

Tilikauden tulos on 10,4 miljoonaa euroa, mikä ylittää talousarvion 4,4 miljoonalla eurolla. Tilinpäätöksessä tehtiin kaksi uutta vapaaehtoista investointivarausta (Karvetin koulun ja Maijamäen koulun peruskorjausinvestointeihin), yhteensä 10 miljoonaa euroa. Perusteena vapaaehtoisen varauksen tekemiselle vuoden 2023 tilinpäätöksessä ovat poikkeukselliset kertaluonteiset tulot, sekä tulevaisuuden mittava investointiohjelma, jonka vaikutuksia tulevien vuosien käyttötalouteen pyritään varauksella helpottamaan.

Toimintatuotot ylittyivät 1,5 miljoonaa euroa. Myyntituotoissa näkyi sähkön välityksen 0,6 miljoonan euron tappio ja maksutuotoissa vähemmän tuottoa saatiin varhaiskasvatuksen maksuista elokuussa 2023 voimaan tulleiden maksumuutosten takia. Myös rakennusvalvonnan tulot vähenivät, kun rakentaminen lähes pysähtyi. Hankerahoja saatiin runsaasti, mikä kasvatti tukien ja avustusten toteutumaa.

Toimintamenot ylittyivät 1,2 miljoonaa euroa, joista henkilöstömenojen ylitystä on 0,7 miljoonaa euroa. Henkilöstömenoissa ylitys sisältää hankerahoituksella rahoitettua lisäresurssia sivistystoimessa sekä joidenkin toimintojen kasvaneita sijaiskustannuksia. Lasten kotihoidon Naantali -lisän käyttö ylitti sille talousarviossa varatun summan. Palvelujen ostoissa näkyy yleinen hintojen nousu.

Verotulot toteutuivat 3,9 milj. euroa talousarviota suurempina. Kunnallisveroprosenttia laskettiin hyvinvointialueuudistuksen vuoksi 12,64 %-yksikköä, joten kunnallisveroprosentti oli 6,36 %. Kuntien yhteisöverotuotosta siirtyi kolmasosa vuonna 2023 hyvinvointialueiden rahoitukseen pienentäen vastaavasti kuntien jako-osuutta. Naantalın kuntakohtainen osuus yhteisöverosta on laskenut 32 %-yksikköä vuodesta 2020, ja tässä näkyy mm. Neste Oyj:n jalostamotoiminnan loppuminen Naantalissa.

Investointimenot olivat alkuperäisessä talousarviossa 17,7 miljoonaa euroa, muutettu talousarvio 15,3 miljoonaa euroa ja rahoituslaskelman mukainen toteutuma on 15,0 miljoonaa euroa.

Naantalille sote-siirtolaskelmissa pysyvä sote-muutosrajoitin kompensoi 3,2 miljoonaa euroa Naantalista hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen enemmyyttä verrattuna siirtyviin sote/pela -menoihin. Järjestelmämuutoksen taseauksen suurus Naantalille oli 0,6 miljoonaa euroa positiivinen vuonna 2023

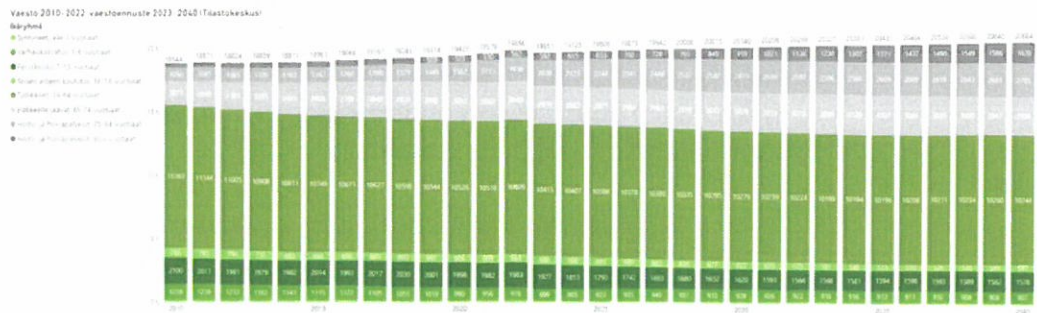
Kaupungin asukaskohtainen velkamäärä 31.12.2023 on nolla euroa. Hyvä tu-lokehitys mahdollisti aiempien velkojen poismaksun alkuvuonna 2023. Kor-komarkkinoiden muutos vuonna 2022 on ollut huomattava ja pitkään jatku-neet nollakorkojen ajat ovat ohi. Korkoriski on hallinnassa ja sitä tarkastel-laan jatkuvasti osana kaupungin kokonaistaloutta.

Vuonna 2023 suunnitelman mukaiset poistot toteutuivat hieman vähemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Vuonna 2023 toteutuneiden hankkeiden pois-tot alkavat vuonna 2024, joten poistotaso nousee jälleen. Poistotaso kasvaa mittavan investointiohjelman myötä koko suunnitelmakauden. Tähän on py-ritty valmistautumaan siivoamalla käyttöomaisuuskirjanpitoa sekä tekemällä investointivarauksia.

Kaupunkistrategiassa tavoiteltu maltillinen väestönlisäys toteutui vuonna 2023, kun väkiluku kasvoi 143 henkilöllä. Vuoden aikana ylitettiin joksikin ai-kaa 20 000 asukkaan asukasmäärä, mutta vuoden lopussa asukkaita oli Tilas-tokeskuksen ennakkotiedon mukaan 19 993. Muuttovoitto oli vuoden 2023 aikana 243 henkilöä. Naantalin positiivinen väestönkehitys edellyttää tule-vaisuudessaakin muuttovoittoa, koska luonnollinen väestönmuutos on alen-taa kaupungin asukasmäärää. Vuonna 2023 Naantalissa kuoli 91 henkilöä enemmän kuin mikä oli syntyneiden määrä.

Tilastokeskuksen väestöennuste 2023–2040:

Asukaskuvun kehitys ja ennuste

3.3 Valtuustoaloitteet

Vuonna 2023 tehtiin 6 valtuustoaloitetta, joista 3 oli käsittelemättä vuoden 2023 aikana. Lisäksi vuodelta 2022 oli 2 aloitetta, joita ei ollut vielä käsitelty.

Edellisvuonna tarkastuslautakunta kysyi, miten varmistetaan, että toteuttamiskelpoisia valtuustoaloitteita edistetään. Kaupunginhallitus vastasi, että aloitteiden käsittelyn jälkeen aloitteiden toteuttamisen seurantaan ei riitä resursseja. Tarkastuslautakunnan tulokinnan mukaan ei ole tarkoituksenmukaista, että valtuustoaloitteiden käsittelyyn resursoidaan kuitenkin virkamiesten ja lautakunnan aikaa, mutta käsittelyn jälkeen ei enää varmisteta, että toteuttamiskelpoinen aloite viedään esimerkiksi talousarvioon.

Tarkastuslautakunta suositaa, että lautakunnat pitäisivät kirjaa toteuttamiskelpoisista aloitteista, jotta ne eivät unohdu tai ettei samasta aiheesta tarvitse tehdä useampaa aloitetta, jotta aloite toteutuisi.

3.4. Työllisyys

Naantalin työvoima oli joulukuun lopussa 9 166 henkilöä, joista työttömänä oli 721 henkilöä, eli 7,9 % (näistä lomautettuja 115 henkilöä). Vuonna 2023 työttömien määrän kasvu verrattuna marraskuuhun oli poikkeuksellisen suuri. Työttömänä oli marraskuussa 626 henkilöä, eli 6,8 % (näistä lomautettuja 63 henkilöä). Työttömien määrän kasvu johtui ensisijaisesti rakennusalan kohtaamista maanlaajuisista haasteista.

Vuonna 2023 lomautettujen määrä kokonaisuudessaan on ollut samaa tasoa kuin edeltävänä vuonna ja selvästi alhaisempi kuin vuosina 2020 ja 2021. Lomautettujen määrä on kuitenkin edelleen selvästi korkeampi (keskimäärin 58 hlö) kuin ennen koronapandemiaa vuonna 2019 (keskimäärin 30 hlö)

Koronapandemian aikana pitkäaikaistyöttömien määrä kaksinkertaistui. Tämän jälkeen pitkäaikaistyöttömyyden pitkän aikavälin trendi on ollut hitaasti laskeva, mutta heitä on kuitenkin edelleen Naantalissa 51 % (61 hlö) enemmän kuin pandemian alkaessa. Vuoden 2023 kesää kohden pitkäaikaistyöttömien määrä nousi selvästi, mutta kääntyi kesän jälkeen loivaan laskuun, jäädessä kuitenkin kevättä korkeammalle tasolle

Työmarkkinatuen kuntaosuuden piiriin kuuluvat ne työttömät, joille on maksettu työmarkkinatukea vähintään 300 päivää, eivätkä osallistu yhteenkään työllistymistä edistävään palveluun. Kunta maksaa näiden henkilöiden työmarkkinatuesta 50 % (300-999 päivää työmarkkinatukea saaneet) tai 70 % (vähintään 1000 päivää työmarkkinatukea saaneet). Vuonna 2022 työmarkkinatuen kuntaosuuden piiriin kuului koronapandemian vuoksi tilapäisesti myös yrittäjiä. Vuonna 2023 heitä ei enää kuntaosuuden piirissä ollut, joten

vertailukelpoisesti vuonna 2023 kuntaosuutta maksettiin 58 000 € enemmän kuin vuonna 2022. Vuoden 2023 keväällä työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä olevien henkilöiden määrä kasvoi. Kasvu pysähtyi syksyllä, jonka jälkeen henkilömäärä on ollut tasainen, hieman yli 100.

Eduskunta hyväksyi keväällä 2023 lakipaketin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirretään valtiolta pääosin kuntien vastuulle 1.1.2025.

Kunta voi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue). Varsinais-Suomeen muodostuu kaksi aluetta, Turun työllisyysalue ja Salon työllisyysalue, jotka kattavat kaikki maakunnan kunnat. Lähtökohtaisesti palveluja ja tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy vastuukunnan palvelukseen.

Naantalin kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.10.2023 Turun työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen ja suunnitelman työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että on tärkeää edistää työpaikkaomavaraisuutta tukemalla yrityksiä toiminnan kehittämisessä ja kasvattamisessa sekä työllisyyden yhteistyömallin avulla.

3.5. Kaupunkikonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tytäryhteisöjä koskeva päivitetty konserniohje on hyväksytty valtuustossa 24.8.2020. Yhtiöt ovat pääosin saavuttaneet heille asetetut tavoitteet.

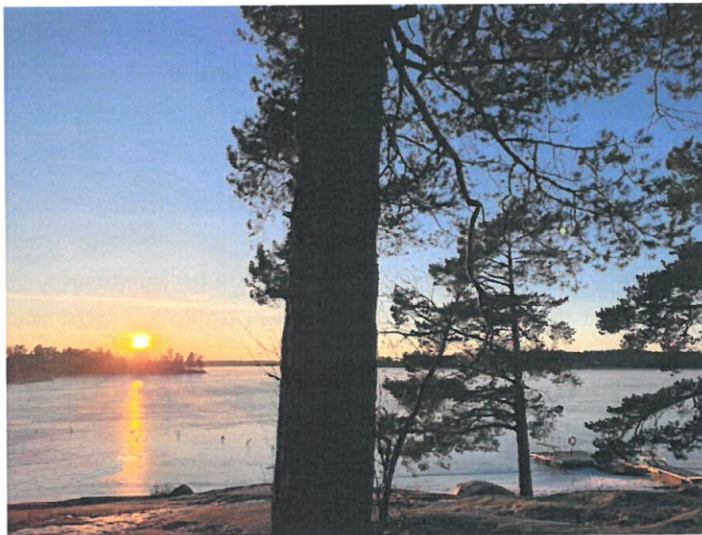
Vuonna 2023 kaupunkikonserni on pienentynyt huomattavasti hyvinvointialueen muutoksen jälkeen. Tämän vuoksi tytäryhtiöiden merkitys konsernin talouden luvuissa on kasvanut. Tytäryhtiöiden toiminnassa on viime vuosina realisoitunut useampi riski, joihin ei ollut varauduttu riittävästi. Koronapandemia, Ukrainan sota, inflaatio, korkojen nousu ja sähkömarkkinoiden heilahtelut ovat vaikuttaneet merkittävästi tytäryhtiöiden toimintaan. Samaan aikaan on tehty isoja investointeja, jotka kasvattivat merkittävästi lainamäärää ja siten myös riskiä kaupunkikonsernissa.

Konsernin tunnuslukuja on vaikea verrata aikaisempaan, koska kaupunkikonserni on merkittävästi pienempi kuin vuonna 2022. Koko konsernin investointitaso oli vuonna 2023 yli 30 milj. euroa. Omavaraisuusaste on kuitenkin noussut lähelle 60 %, mutta suhteellinen velkaantuneisuus on noussut jo yli 90 %. Tämä johtuu tytäryhtiöiden suurista lainoista. Investointien kattamiseksi konsernin yhtiöt ovat tarvinneet 10,9 milj. euroa lisää pitkäaikaista

lainaa. Emokaupungin lainamäärä on samaan aikaan pienentynyt 5,5 milj. euroa.

Naantalin Vuokratalot Oy:n Naantalin Vuokratalot Oy:n osalta on seurattu erityisesti asuntojen käyttöastetta, vuokrasaatavia, jonoja ja yhtiön kiinteistöihin kohdistuvaa korjausvelkaa. Käyttöaste on pysynyt hyvänä ja se on vuoden vaihteessa 98,74 %. Vuokrasaatavien määrä on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna 4,2 %. Vuoden 2023 aikana valmistui kaksi uutta kohdetta, joissa yhteensä 84 uutta asuntoa. Perus- ja huoneistokorjauksia on tehty hieman enemmän kuin vuonna 2022. Vuokraustoiminta on ollut vilkasta ja käyttöaste pysynyt hyvänä.

Naantalin Matkailu Oy:n liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 24 %. Suurin syy tähän oli Kultarannan remontti, joka vaikutti esittelykierrosten myyntiin. Liiketoiminnan kulut olivat myös 23,6 % pienemmät edelliseen vuoteen verrattuna. Camping-mökkien 80 000 euron kertapoisto painoi tuloksen miinukselle, mutta yhtiön vahva pääoma kestää tämän. Naantalin kaupunki liittyi Visit Turku Archipelago Oy:öön kaupunginvaltuuston 8.5.2023 tekemällä päätöksellä. Yhtiö keskittyy Naantalin, Turun ja Paraisten yhteismarkkinointiin ja erityisesti kansainvälisen matkailun tuotteistamiseen.

Kuva Merituuli Mattila

Naantalin Energia Oy:n Naantalin Energia Oy:n liikevaihto oli 11,8 milj. euroa, jossa on kasvua 6,2 % vuoteen 2022 verrattuna. Liikevaihdon kasvun syinä ovat vilkas rakentaminen toiminta-alueella ja siten uudet sähkökäyttöasteet, lämmitysmuotojen muutos sekä sähköautoilun lisääntyminen. Yhtiön kokonaisinvestoinnit olivat 2,6 milj. euroa. Vuoden 2022 miinusmerkisen tuloksen takia Naantalin Energia Oy ei maksanut osinkoa vuonna 2023. Tämä oli huomioitu vuoden 2023 talousarviossa.

Naantalin Satama Oy:n liikevaihto oli 7,8 milj. euroa, jossa on laskua 3,5 % aiempaan vuoteen verrattuna. Liiketoiminta on pienentynyt kaksi peräkkäistä vuotta maailmantalouden ja Venäjän hyökkäyssodan takia. Yhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli -181 933,53 euroa. Tuloksen vei miinukselle rahoituskulut, jotka ovat kasvaneet korkean korkotason sekä lainamäärän lisääntymisen myötä. Yhtiön investoinnit olivat suuret vuonna 2022, 10,8 milj. euroa (vuonna 2021 0,7 milj. euroa). Investoinneilla varauduttiin Finnlinesin uusien laivojen liikennöintiin.

Tarkastuslautakunta suosittaa jatkamaan kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden velankehityksen seurantaa.

4. Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen ulkoinen toimintakate (-6 486 200 euroa) parani 1 591 600 euroa arvioidusta. (pl. KOM myyntitulo ja satama). Toimielimistä hallintopalveluihin kuuluvat keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kehitys- ja henkilöstöjaosto ja saaristolautakunta.

Naantalin kaupunki päätti liittyä Turun työllisyysalueeseen. Kaupunki on osallistunut aktiivisesti Turun työllisyysalueen valmisteluun, Kaupungin sisäinen TE24 johtoryhmä perustettiin. Yhteistoiminta kotouttamisen järjestämisessä Naantalin ja Raision välillä onnistui hyvin.

Osaamisen kehittämisen toimintamallia uudistettiin ja muutosvaikutusten arviointiin kehitettiin toimintamalli. Tiedonhallintamallin laatimisessa Naantali on valtakunnallinen edelläkävijä, myös sähköisen säilyttämisen käyttöön-ottoa edistettiin.

Velkuan palvelupisteen aukioloaikoja supistettiin vastaamaan palvelujen kysyntää. Posti lakkautti palvelupistetoiminnon Velkualla.

Terveyskeskuksen ja kaupungin puhelinvaihteet eriytettiin ja hankittiin mobiilivaihte, jota voidaan hoitaa myös kaupungintalon ulkopuolelta. Postimak- sukoneen leasing-sopimus irtisanottiin. Valtaosa postista toimitetaan sähköisesti. Vähäinen paperiposti hoidetaan jatkossa valmiiksi maksetuilla kirjekuorilla. Edellä kuvatut toimintatapamuutokset tehostavat henkilöstöresurssin käyttöä.

Kaupunginhallitus hyväksyi 17.4.2023 elinvoimaohjelman vuosille 2023–2026. Ohjelma laadittiin viestintä- ja kehittämispäällikön, elinkeinopäällikön ja Visit Naantali Oy:n yhteistyönä.

Varsinais-Suomen maakuntaennusteessa 2023 naantalilaiset yrittäjät arvioivat Naantalın kaupungin yrittäjyysilmapiirin sekä kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön maakunnan parhaaksi. Vertailussa oli mukana kymmenen kuntaa.

Kuva Pekka Leinonen

4.1. Tietohallinto

Naantalın kaupunki tilasi keväällä 2023 CGI Oy:ltä IT-toimintamalliselvityksen perustuen kaupunkistrategiaan. Toimintamalliselvityksen tarkoitus oli kartoittaa IT-toiminnan nykytilaan liittyvät mahdolliset heikkoudet sekä vahvuudet.

Selvitys toteutettiin kesä-syyskuussa 2023 ja sen johtopäätökset esiteltiin lokakuussa kaupunginhallitukselle. Nykytilan heikkoudet tunnistettiin ja lähdettiin valmistelemaan neljän järjestelmäasiantuntijan siirtymistä liikkeenluovutuksella Tieran palvelukseen. Naantalın kaupunki on jo pitkään kuulunut Tieran omistajiin.

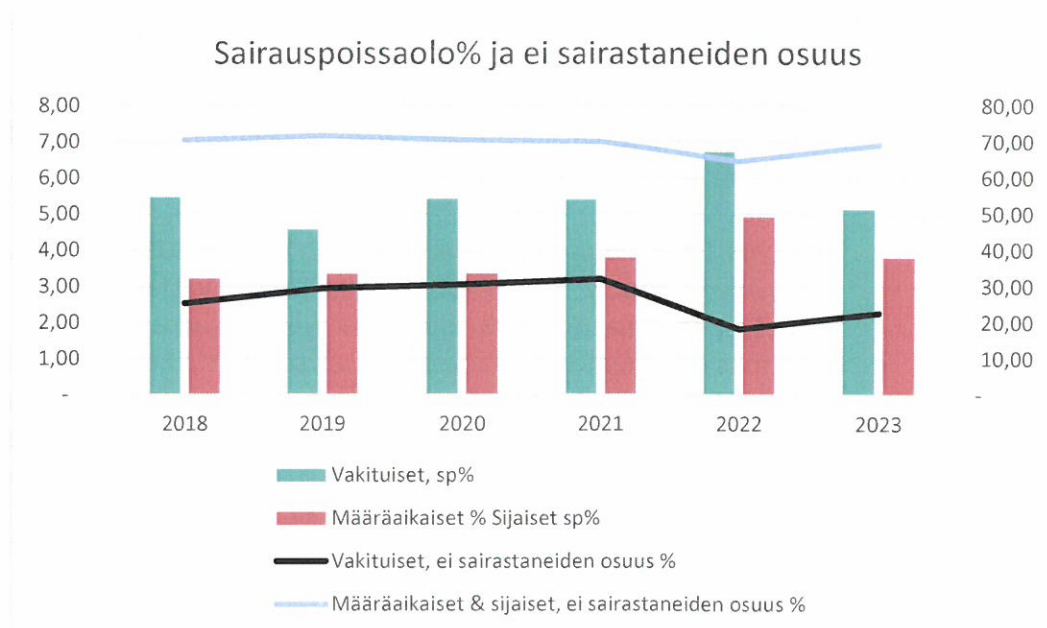
Tarkastuslautakunta toteaa, että hallintopalveluissa on reagoitu siihen, ettei ICT-palvelujen resursseilla pysty vastaamaan tulevaisuuden palvelutarpeisiin, kuntalaisten kasvaviin odotuksiin sekä turvaamaan toiminnan jatkuvuutta ilman tiiviitä yhteistyökumppanuuksia.

4.2. Henkilöstöasiat

Henkilöstökertomus

Naantalissa vakituisesta henkilöstöstä 69,1 % ei sairastanut lainkaan vuoden 2023 aikana. Vakituisten sairauspoissaolo-% laski vuoteen 2022 verrattuna. Vakituisten henkilöstön sairauspoissaolot olivat 5,1 % teoreettisesta työajasta. Määräaikaisten sairauspoissaolot laskivat 3,8 %. Lyhyitä poissaoloja selittää suurelta osin haastava syksyn infektioiden määrä. Pitkien sairauspoissaolojen kasvu selittyy suurelta osin vakavilla sairauksilla. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet aiheuttivat enemmän sairauspoissaoloja kuin mielenterveyden ongelmat.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että sairauspoissaolojen juurisille pitää löytää ratkaisut. Työn kuormittavuuden hallinnasta ja jaksamisesta täytyy huolehtia.

Rekrytointi

Kaupunki käyttää sähköistä rekrytointipalvelua Kuntarekryä. Koko vuoden 2023 ajan käytössä on ollut syksyllä 2022 hankittu anonyymien rekrytoinnin sovellus, jolloin hakijoiden henkilöllisyys tulee valitsijoiden tietoon vasta haastatteluvaihtojen jälkeen.

Rekrytoinnissa on kiinnitetty huomiota rekrytointihaasteisiin mm. sijaisten saamiseen ateria- ja siivouspalveluissa sekä varhaiskasvatuksessa. On osallistuttu RekryExpo-rekrytointimessuihin. Vuoden 2023 aikana on perustettu rekrytointiverkosto, jonka tehtävänä on parantaa työnantajakuva. Vuonna 2023 oli 98 rekrytointia ja haettavana oli 239 työpaikkaa, joista vakinaisia tehtäviä 52 ja määräaikaisia 188. Kesätöitä haki 228, joista pystyttiin työllistämään 82.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupungin tulee huolehtia siitä, että kaupungin tehtäviin tulee saada osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä kaikkiin tehtäviin. Palkkauksen pitää olla kilpailukykyinen Turun alueen kuntien kesken. Naantalia tulee markkinoida hyvänä työnantajana.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupungin tulee arvioida eläkkeelle lähtijöiden määriä tulevina vuosina, jotta kaupungin tehtäviä voidaan hoitaa osaavalla ja ammattitaitoisella henkilökunnalla.

Työsuojelu

Työsuojelun tärkein tavoite on huolehtia ja edistää työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta, jossa ennaltaehkäisevällä toiminnalla on tärkeä rooli. Tehokkaaseen työsuojeluun kuuluu työolojen seuraaminen ja korjaaminen niin, että työntekijöiden työhyvinvointia parannetaan ja mahdollisia kuormituksia kevennetään. Työpaikan vaarojen arvioinnilla, yhteisillä käytännöillä ja toimintatapoja sopimalla tuetaan työkykyä ja tavoitellaan mahdollisimman turvallista arkea.

Kunta 10-tutkimus tehtiin syksyllä 2022. Vuonna 2023 toteutettiin oma työhyvinvointikysely "Mitä Sinulle kuuluu 2023?". Vastausprosentti oli 48 %. Kyselyn tuloksena mm. 82 % suosittelisi työnantajaansa ystävilleen, stressin kokemus oli vähentynyt edellisestä kyselystä, mutta huolta herättävänä asiana vain 45 % vastanneista kokee palautuvansa hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta. Henkilöstöliikunnan suunnitelma valmistui vuosille 2023–2024.

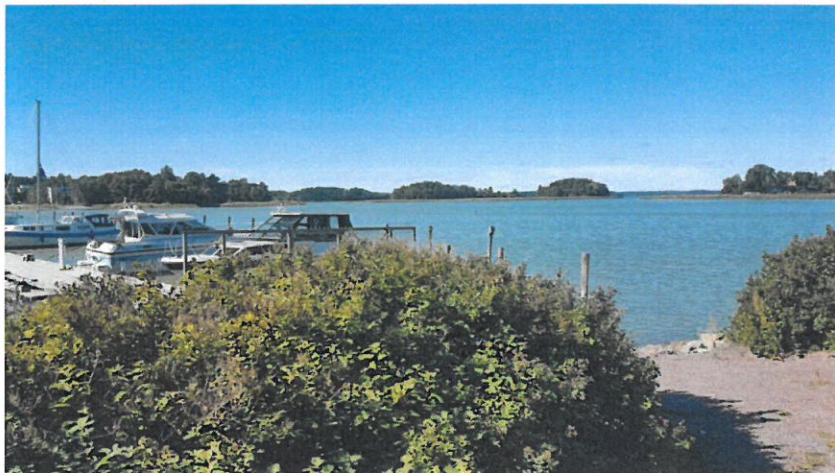
Työsuojeluvaliokunta kokoontui 5 kertaa. Työterveyshuollon ja työsuojelun yhteisiä työpaikkaselvityksiä tehtiin eri kohteisiin 11.

Vaara- ja uhkatilanne ilmoituksia tehtiin 43, jotka painoutuivat perusopetuksen ja varhaiskasvatukseen.

Työtapaturmia oli 55 ja työmatkatapaturmia 18. Molemmissa oli useita liukastumisia ja kaatumisia talven jäisillä keleillä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että työn kuormittavuudesta ja työhön liittyvistä riskeistä tehtäisiin riskikartoitus.

Tarkastuslautakunta toteaa, että esihenkilöille tehtiin esihenkilökysely 26.9. - 16.10.2023. Kyselyssä kartoitettiin esihenkilöiden tehtäviä ja osaamista sekä kysyttiin kehittämideoita ja palautetta.

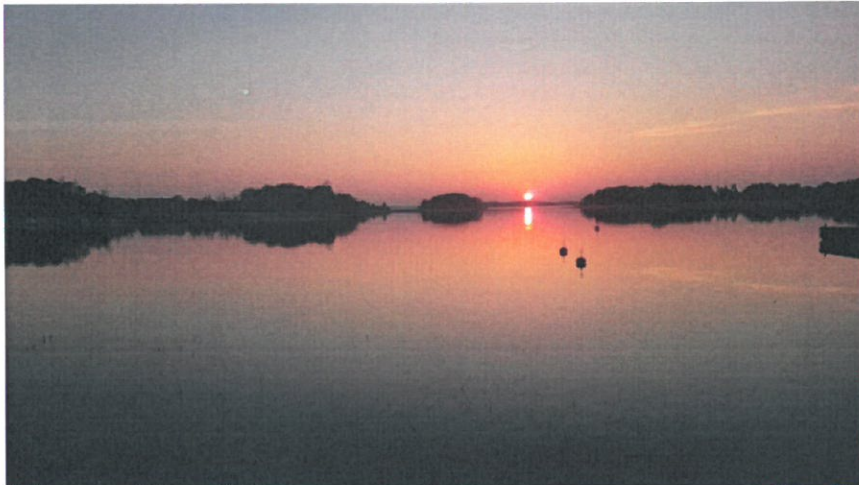
Kuva Pekka Leinonen

Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö on kaupungin vahvuus. Koulutus-suunnitelma on rakennettu vuosittain osaamiseen ylläpitämiseksi. Henkilökunta osallistui työnantajan ja muualla toteutettuihin ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin. Kehityskeskusteluja viimeisen 12 kuukauden aikana käynyt 76 % henkilöstöstä.

Henkilöstöohjelman tavoitteeksi asetettu kannustava palkkaus toteutui henkilökunnan muistaminen ja palkitsemisohjeen 2023 mukaisesti. Palkitsemisessa käytettiin kertapalkitsemisen eri muotoja pikapalkitsemisena ja kehittämispalkitsemisena. Kehittämispalkintoja jaettiin työyhteisöpalkintoina neljälle työyhteisölle (Aurinkometsän päiväkotitoiminta, viheryksikkö, kunnossapitopalvelut ja konevarikko) ja poikkeuksellisen hyvästä työsuorituksesta tai kehittämisestä yksilöpalkintoja neljä kappaletta. Ansio- ja kunniamerkkien saajat sekä työyhteisökehittämispalkinnon saajien edustajat palkittiin juhlassa syksyllä 2023. Uusi palkitsemisohje otettiin käyttöön 1.7.2023 ja osan vuotta palkittiin vielä vanhan ohjeen mukaisesti kehittämisen osalta. Painopistettä siirrettiin heti-palkitsemiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa palkitsemisohjelman olevan hyvä asia, ja hyvä että ohjelmaa on myös käytetty.

Kuva Pekka Leinonen

4.3. Saaristoasiat

Saaristolautakunta pysyi hyvin talousarviossaan, vaikka osallistui monipuolisesti Naantalin elinvoimatyöhön. Yhteistyöprojekteja toteutettiin vuoden aikana useita.

Saaristolautakunta antoi lausunnot Naantalin ilmastotiekartasta, Naantalin elinvoimaohjelmasta, Naantalin kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelmasta sekä Herrankukkaron asemakaavamuutoksesta.

Saaristo- ja maaseutualueen yhdistystoimijoita tuettiin lautakunnan toimesta 18 hankkeen verran. Avustuksia jaettaessa huomioon on otettu elinvoimaohjelman tavoitteiden toteuttaminen, saariston asukastoiminnan sekä matkailun kehittäminen ja saaristolaisperinteen vaaliminen. Tukea on voinut saada naantalilainen säätiö tai yhdistys, jonka toiminta on avointa, monipuolista, riittävän laajaa ja joille tuen merkitys on ollut todettavissa.

Saaristoon tehtiin uusi palveluesite, jossa on mukana myös saariston yritykset. Ruokakummitoimintaa jatkettiin Visit Naantalin ”The delicious side of Naantali”- ja Naantalin kaupungin viestintäkanavissa. Saariston lähiruoka -hankkeesta alkanutta Röölään sadonkorjuujuhlaa tuettiin markkinoinnissa ja Maajussille morsian -ohjelman tuotantoa tuettiin Naantalin ja saariston näkyyden parantamiseksi.

Valtakunnallinen saaristoseminaari järjestettiin 10.-11.10.2023 Naantalissa. Saaristoseminaarin järjestivät Maa- ja metsätalousministeriö, Varsinais-Suomen liitto ja Naantalin kaupunki. Saaristolautakunta tuki tapahtumaa.

Saaristoseminaarissa kuultiin maaseudun ja saariston onnistuneista uusista asumisratkaisuista, saariston parhaista käytännöistä ja terveisiä ajankohtaisista hankkeista sekä käytiin Asuntomessualueella ja Velkuan koululla.

EU-tukirahoitushakemusten muutoksista järjestettiin koulutus Rymättylässä 28.3. yhteistyössä Liedon kaupungin maaseutupalveluiden kanssa.

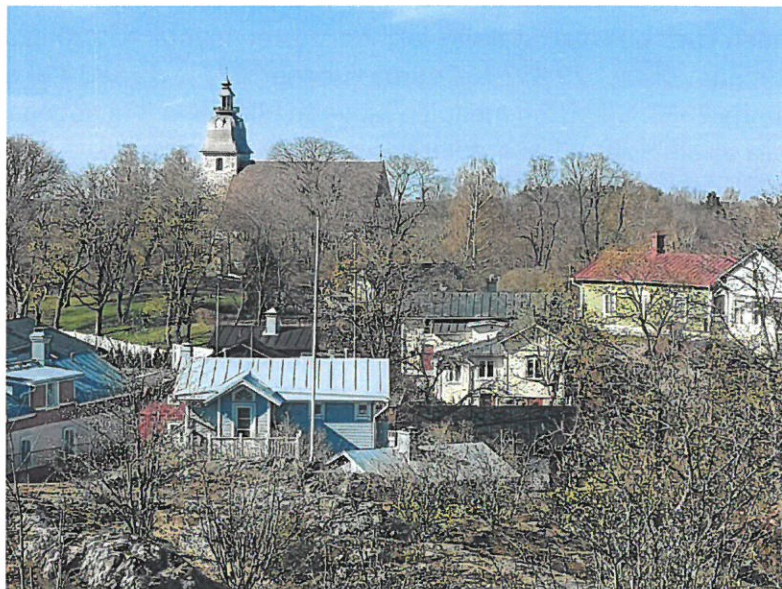
Hankkeet

Valonian kanssa yhteistyönä tehty pidempiaikainen hanke lähijakelupisteestä toteutui Livonsaareen. Toinen yhteishanke Valonian kanssa kimppakyytisovelluksen käyttöönotosta Naantalissa (Kimppakyydit.com) on aloitettu.

Åbo Akademin saaristoinstituutin kanssa toteutettavassa SALT -Nuorten kotiseutumyönteisyyttä edistävissä hankkeissa on edetty varhaiskasvatusmateriaalien suunnitteluun. Habitability-hankkeen osalta järjestettiin työpajat Rymättylässä ja Velkualla.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että saaristolautakunnan hankkeiden jatko- toimista, tuloksista ja käyttömääristä raportoidaan valtuustolle.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että saaristolautakunta on aktiivisesti omalla toiminnallaan ollut mukana parantamassa Naantalın saariston elinvoimaa ja yritystoiminnan edellytyksiä.

Kuva Naantalın kaupungin mediapankki

5. Sivistyspalvelut

Sivistyspalvelujen toimintakate ylittyi 1,2 M€, perustoiminnan osuus siitä 800 000 €. Useiden hankkeiden omavastuut jyvittyivät hankkeen viimeiselle vuodelle, jolloin vaikutus toimintakatteeseen oli 385 000 euroa vuonna 2023.

Koulutuslautakunnan toimintakate ylittyi 1,2 miljoonaa euroa. Ylityksestä perustoiminnan osuus on 825 000 € ja hanketoiminnan omarahoitusosuudet 385 000 € päättyvien hankkeitten osalta. Hankkeiden omarahoitus sisältää myös edellisten vuosien kuluja. Koulutuslautakunnan osalta perustoiminnan palkkoihin on mennyt suunniteltua enemmän 596 000 €.

Peruskoulutuksen vuokratulot nousivat 1,8M€ vuoden 2022 vuokratuluista, ollen 4,3 M€ vuonna 2023. Syynä isolle nousulle on kaupungin sisäisten vuokrien nousu, jonka laskentamalli muutettiin vuonna 2023. Myös Luonnonmaan perhetalon valmistuminen kohotti vuokratuloja, sillä Luonnonmaan perhetalon vuokra on korkeampi kuin aikaisemman koulurakennuksen.

Sivistystoimen kustannukset ovat alttiita oman toiminnan ohella valtiontalouden kustannusvaikutuksille lakiuudistusten myötä. Käyttötalouden ulkoiset menot olivat 29 857 164 euroa vuonna 2022 ja 32 880 410 euroa vuonna 2023. Ulkoisten menojen lisäys on ollut noin 3 miljoonaa euroa. Samalla aikajaksolla ulkoiset tulot kasvoivat 37 660 euroa.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä on tehty 10 miljoonan euron varaus palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Maijamäen ja Karvetin koulukiinteistöihin tulevina vuosina.

5.1. Sivistystoimen hallinto

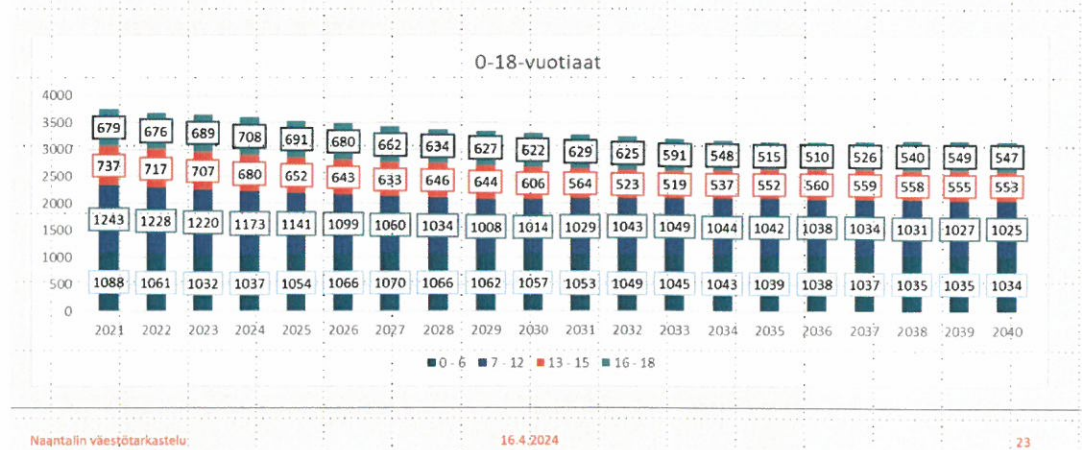
Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on arvioida ja kehittää sivistystoimen tarjoamia palveluja asiakaslähtöisesti lainsäädäntö ja ympäröivän yhteisön palvelustrategia huomioon ottaen. Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti.

Sivistystoimen hallinnon yhtenä pääasiallisista tavoitteista vuodelle 2023 oli palveluverkon toteuttaminen sekä sähköisten palvelujen käytön laajentaminen. Luonnonmaan Perhetalo otettiin käyttöön ja Kalevanniemen alueen investointien kilpailutuksien suunnittelu jatkui, mutta siirtyi vuodelle 2024.

Luonnonmaan Perhetalo koettiin onnistuneeksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että sähköiset asiakassovellukset ovat nyt laajasti aktiivikäytössä. Myös oppilasmäärien ennustetta on pystytty tarkentamaan aikaisemmasta.

Ennuste oppilasmäärien kehityksestä vuoteen 2040 mennessä:

Tilastokeskuksen väestöennuste vuosille 2021-2040 ikäryhmät 0-6-, 7-12-, 13-15- ja 16-18-vuotiaat

5.2. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön lyhytaikaisten sijaisten ostopalvelu Tempore Henkilöstöpalvelut Oy:ltä. Ostopalvelu on tehostanut lyhytaikaisten sijaisten rekrytointia ja käytössä noin 160 työntekijän resurssi, kun aikaisemmin määrä on ollut noin 30. Palvelu on vapauttanut esihenkilöiden työtä muihin tehtäviin. Toisaalta henkilöstökulut ylittyivät yli 800 000 euroa tulosarvioon verrattuna. Osittain henkilöstökulujen ylitys johtui ennakoitua suuremmasta määrästä alle 3-vuotiaita.

Varhaiskasvatuksen yksiköt ovat auditoineet toimintaansa hankerahoituksella. Auditoinnilla on todettu, että yksiköt ovat keskenään tasalaatuisia. Auditoinnin avulla voidaan edelleen kehittää toimintaa ja muuttaa mittaristoja ohjaamaan laadullista kehitystä.

Tarkastuslautakunta toteaa Naantalin varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyden olevan hyvällä tasolla ja kannustaa henkilöstöä edelleen tuottamaan palveluja sekä arvioimaan sen tilaa laadukkaasti.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että Varhaiskasvatuksen uusi mittaristo kuvaa entistä paremmin tulosalueen kuvausta ja sen tavoitteiden toteuttamista.

Vuoden 2023 talousarviossa ei riittävällä tasolla huomioitu kotihoidon ja yksityiseen hoidon tukien käyttäjien määrää. Ylitykseen vaikutti myös yksityisen hoidon tuen hoitorahan lisäys.

Tarkastuslautakunta suosittaa arvioimaan, onko koulutuslautakunnalla ollut päätöksentekohetkellä oikeat arviointiperusteet kotihoidontuen saajista.

Kuva Naantalin kaupungin kuvapankki

5.3. Perusopetus

Perusopetuksen tavoitteista tärkein, eli kaikki peruskoulun päättöluokkalaiset saivat päästötodistuksen, onnistui.

Myös laatukorttikysely on käynnissä.

SoTe-uudistuksen tuoman oppilashuollon muutoksen myötä on lähiopetuksessa ja oppilaiden hyvinvoinnin arvioinnissa kiinnitetty huomiota hyvinvointialueen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Naantalissa on mitoituksen mukainen määrä oppilashuoltohenkilöstöä (kuraattoreita) ja samat henkilöt ovat saaneet jatkaa Naantalissa Varhan työntekijöinä. Yhteistyö on käytännössä sujunut hyvin.

Yhdyspintatyössä hyvinvointialueen organisaation toiminta ei vielä ensimmäisenä toimintavuotena ole toteutunut odotetusti.

5.4. Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tähtäimessä vuodelle 2023 olivat toimenpiteinä Naantalin lukion vetovoimaisuuden kehittäminen, tavoitteena vähintään 50 % peruskoulun päättävästä ikäluokasta valitsee Naantalin lukion. Tavoite oli korkea, ja noin 47 % aloitti opintonsa.

Naantalissa siis lähes puolet ikäluokasta suorittaa Naantalin oman lukion. Tätä voidaan pitää positiivisena asiana ja mittarina kannattaa pitää edelleen 50 %.

Tarkastuslautakunta toteaa aloitetun laatu järjestelmätöön olevan positiivinen hanke.

5.5. Oppilaan tuki- ja hyvinvointipalvelut

Tärkeä osa oppilaan hyvinvointia ja oppimisprosessia ovat tuki- ja hyvinvointipalvelut. Palveluiden tarkoituksena ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen yhteistyössä hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että luotu mittaristo kuvaa entistä paremmin tulosaluetta ja sen tavoitteiden toteuttamista.

5.6. Opistot

Naantalin opiston ja Naantalin musiikkiopiston tavoitteina ovat laadukas sekä asukaslähtöinen opistopalvelu koko Naantalin alueella.

Laadulliset mittaristot ovat kunnossa. Haasteena on ollut oppilasmäärän kehitys. Sen mittaroinnin kehittäminen ja vertailu edellisiin vuosiin on tavoitteellisen toiminnan kannalta järkevää.

6. Hyvinvointipalvelut

Uusi tulosalue Hyvinvointipalvelut aloitti vuoden 2023 alusta alkaen. Hyvinvointikoordinaattori palkattiin 1.2.2023 lukien. Hyvinvointityössä keskeisiä teemoja ovat kuntalaisten yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden

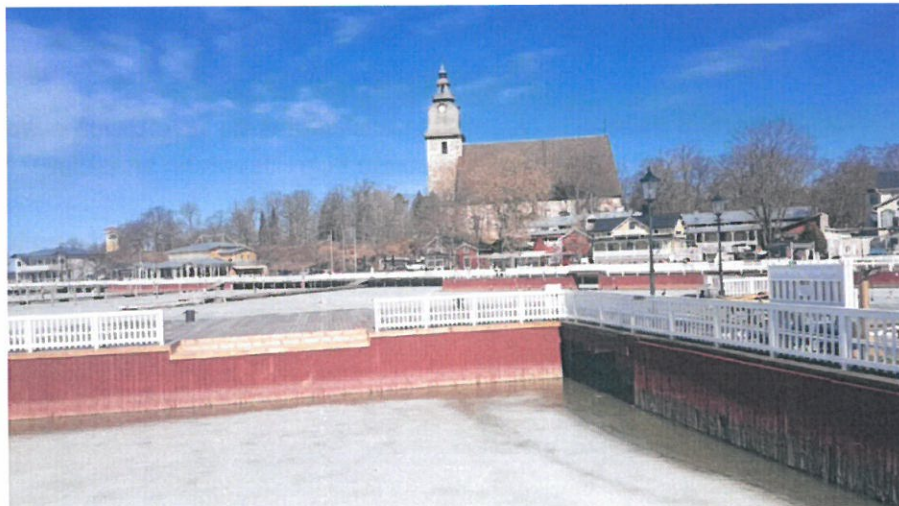
edistäminen. Tehtävään kuuluu käytännön tiedonkeruu ja kokoamiset: aiheistojen tutkiminen ja teemojen nostaminen (indikaattoripankki, hyte-kerroin, TEAviisari, kouluterveyskysely).

Kaupunki sai liikuntapaikkojen ylläpidosta kiitosta kuntalaisilta vuonna 2023.

6.1. Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoiminta oli varsin aktiivista ja tapahtumia järjestettiin runsaasti eri kohderyhmille, osa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kulttuuritoimen sekä useiden eri tahojen kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa oli yleisöä noin 21 000 henkilöä.

Merimaskun remontoitu kirjasto ja omatoimikirjasto otettiin käyttöön helmikuun alussa ja Velkuan kesäkuussa. Asiakkaat pääsevät asioimaan kirjastossa palveluaukioloaikojen ulkopuolella, myös viikonloppuisin. Naantali oli aktiivinen toimija Vaski-kirjastojen yhteistyössä. Naantalin kirjasto osallistui musiikkid-levyjen kellutuskokeiluun. Kirjastoissa järjestettiin tapahtumia esikouluikäisistä senioreihin. Tapahtumia järjestettiin 207 kertaa eli huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuotena (147 kpl). Tapahtumiin osallistui 2 330 henkilöä, mikä oli lähes 70 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Kaiken kaikkiaan kirjaston käyttö lisääntyi edellisistä vuosista, mikä on ilahduttavaa koronavuosien jälkeen.

Kuva Pekka Leinonen

Liikuntapaikoille asenettiin kävijälaskurit, joiden avulla kävijämääriä pystytään seuraamaan. Syksyllä otettiin käyttöön Luonnonmaan perhetalon liikuntasali, kuntosali ja tanssitali, mikä lisäsi liikuntapaikkojen määrää. Liikunta-

palveluja tuotettiin vajaalla henkilökunnalla osan aikaa, joka vaikutti palveluiden tuottamiseen. Liikuntaneuvonnan vastaanotto jäi toteutumatta henkilöstövajauksen vuoksi.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että Naantalissa on toteutettu esteettömyyselvityksiä retkeilyreittien ja keskustassa liikkumisen osalta.

Hyvinvointiliike liikkutti kaikenikäisiä kaupunkilaisia erilaisten liikuntapalvelutoimintojen sekä Liikkuvat- ohjelmien kautta ja Naantali oli mukana Rajattomasti liikuntaa –kuntakumppanuusverkostossa Varsinais-Suomen 26 kunnan kanssa. Kuntalaisilta kerätyn tiedon pohjalta toimintaa pystytään tuottamaan tarpeisiin vastaten.

Nuorten kuulemisessa tärkeä toimielin on nuorisovaltuusto (nuva), joka koontui 6 kertaa. Erityisnuorisotyöntekijän toimi vakinaistettiin, painotuksena koulunuorisotyö, joka on ennaltaehkäisevää matalan kynnyksen työtä koulun arjessa. Nuorisotiloja pidettiin auki viikon jokaisena iltana ja kävijöitä olikin n. 4000. Saaristossa vastaavasta toiminnasta vastasivat paikalliset yhdistykset.

Tarkastuslautakunta toteaa, että on erittäin hyvä asia, että nuorille on paikka, jossa kokoontua iltaisin.

Etsivässä nuorisotyössä työ painottui yksilötyöhön. Työssä autetaan alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Asiakkuuksia oli 57. Osa ohjautui palvelun piiriin omalla yhteydenotolla, mutta suurin osa ohjautui jonkin viranomaistahon kautta (Varha, oppilaitosten ym.). Nuoria ohjattiin työhön ja opintoihin liittyviin palveluihin. Osa tarvitsi tukea toimeentuloasian edistämiseksi, osalla palvelunohjaus koski terveydellisiä asioita. Etsivät toimivat myös aktiivisina yhteyshenkilöinä niille oppivelvollisuusikäisille nuorille, jotka jäivät peruskoulun jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa.

Budjetti ylittyi mm. Salorannan leirintäalueen ennakoimattomasta keittiön ja piha-alueen kalusteiden uusimisesta johtuvista menoista. Myös Velkualla nuorisotalotoiminnan toimintakautta laajennettiin kahdella kuukaudella suunnitellusta ja tämä aiheutti lisäkustannusta palveluiden ostoissa. Aviavustusta tuli aiempaa vähemmän.

Naantalin Musiikkijuhlasäätio on saanut vuonna 2023 ja vuonna 2022 talousarvioon budjetoidusti 168 000 euron avustuksen, jonka lisäksi lisäavustusta on vuonna 2023 myönnetty 54 000 euroa.

Tarkastuslautakunta suosittelee avaamaan tarkemmin Musiikkijuhlasäätion lisäavustuksen perustelut.

7. Tekniset palvelut

Teknisten palveluiden käyttötalouden tulojen toteutuma oli noin 35,8 milj. euroa, toimintamenojen toteutuma noin 30,9 milj. euroa ja toimintakate noin 5,0 milj. euroa. Toimintakatteen toteutuma oli noin 0,6 milj. euroa arvioitua heikompi, johtuen energiatuotannon sähkönvälityksestä, joka toteutui 610 000 euroa arvioitua pienempänä. Teknisten palveluiden arvioiduista tuloista toteutui 98,7 % ja menoista 100,4 %.

Investointihankkeita toteutettiin teknisissä palveluissa noin 12,3 milj. eurolla. Investointihankkeiden määrärahat, huomioiden vuoden aikana valtuuston hyväksymät määrärahamuutokset, toteutuivat kokonaisuudessaan noin 1,0 milj. euroa alle talousarvion. Suurimpana määrärahamuutoksena valtuusto hyväksyi Luonnonmaan perhetalon 3,3 milj. euron määrärahapienennyksen, mikä johtui etupainotteisesta rakentamisen toteutumisesta loppuvuodesta 2022.

7.1. Ympäristöohjelma ja HINKU-hanke ja muut hankkeet

Valtuusto hyväksyi maaliskuussa 2020 ympäristöohjelman vuosille 2020–2024 ja ohjelmaa toteutettiin viemällä toimenpiteitä talousarvioon ja seuraamalla yksittäisten toimenpiteiden toteutumista.

Kaupunki on liittynyt vuonna 2021 Suomen ympäristökeskuksen koordinoimaan *Kohti hiilineutraalia kuntaa* (HINKU)-verkostoon, jossa tavoitellaan 80 prosentin päästövähennyksiä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kaupungin osallistuminen muihin ylikunnallisiin ympäristöhankkeisiin on selostettu ympäristösuojelun tulosalueella.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että ympäristöohjelmaa on seurattu valtuuston edellyttämällä tavalla ja kaupunki on liittynyt hiilineutraaliutta edistävään HINKU –verkostoon, ja tätä työtä on jatkettu vuonna 2023.

Ympäristösuojelun tulosalueelle oli palkattuna kuuden kuukauden ajalle määräaikainen ilmastokoordinaattori edistämään Hinku-hankkeen mukaista ilmastotyötä ympäristöohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi ja ympäristöohjelman päivittämiseksi uutta ohjelmakautta varten.

Lisäksi ympäristösuojelussa oli palkattuna kahden kuukauden ajan kesätyöntekijä, joka teki tarkastuksia roskaantumisolmoitusten perusteella, inventoi kymmenen perinnebiotooppia, mukaan lukien uuden Kunta-Helmi-hankkeen kohteet ja laati niille hoitosuunnitelmat sekä teki Kailon katajakedolla luonnon hoitotöitä sekä hän vastasi kaupungin vieraslajineuvonnasta ja Soolotalkoiden järjestämisestä.

Saaristomerirahalla rakennettiin mm. Luolalanjärven kosteikko, tehtiin Luolalanjärvelle vedenlaadun seurantaan kosteikon rakentamiseen liittyen sekä hävitettiin kaksi hylättyä alusta vesistöä.

Saaristomeren rahojen kohdentaminen ympäristön tilan kohentamiseen on ollut hyvä asia vuonna 2023.

Tarkastuslautakunta suositaa, että hanke toteutettaisiin jatkuvana investointina.

Tarkastuslautakunta suositaa, että hankkeille määritellään vastuuhenkilöt.

7.2. Kaukolämpö ja energiatuotanto

Tehtäväalue sisältää Turku Energia Oy:lta saatavan kaukolämpöliiketoiminnan vuokratuoton ja sähköliiketoiminnan järjestämisen sitä osin, kun kaupunki on mukana Turun Seudun Energiatuotanto Oy:ssä

Naantalissa on vireillä vihreän siirtymän hankkeita, joiden edistymisen tukeminen kuuluu tämän tehtäväalueen piiriin.

Naantalın kaupungin osuus TSE Oy:ssä on 3 %. Fortum Power and Heat Oy:n osuus on 53,5 % ja Turku Energia Oy:n osuus on 43,5 %.

Naantalın kaupungin ja Turku Energian välinen kaukolämpöliiketoiminnan vuokrasopimuskausi alkoi vuonna 2012 ja on voimassa vuoden 2024 loppuun asti.

Turun Seudun Energiatuotanto Oy:n sähkön välittämisen markkinoille hoitaa Fortum Power and Heat Oy. Tätä koskeva sopimus on uusittu vuonna 2023 ja on voimassa toistaiseksi.

Sähkömarkkinoiden muutos ja sähkönmarkkinahinnan suuri vaihtelu johtivat sähkönvälityksen osalta noin 610 000 euroa budjetoitua huonompaan tulokseen.

7.3. Kaavoitus ja maankäyttö

Kaavoittaminen on jatkunut aktiivisena, mutta rakentaminen aiempiin vuosiin nähden on selvästi hiljentynyt. Tonttien luovuttamisen aktiivisuus on vähentynyt jo aiemmin hiljaisemmaksi todettuun vuoteen 2022 verrattuna, mikä indikoi epävakaasta maailmantilanteesta ja kohonneesta hintatasosta tonttimarkkinoille yhä heijastuvaa epävarmuutta. Vallitseva markkinatilanne näkyy erityisesti pientalotonttien laskeneissa luovutusmäärissä, mutta laajemmin myös muun muassa tonttivarausten peruuntumisena, lisääntyneinä maanvuokrien maksuvaikeuksina ja rakentamisen velvoiteaikojen pitkittymisenä.

Kaupunki on jatkanut maanhankintaa ja siihen liittyviä neuvotteluita useilla eri alueilla sekä asuin- että yritysalueiden kehittämiseen liittyen. Esimerkkeinä mainittakoon mm. päätös Nesteen entisen jalostamoalueen pohjoisten alueiden hankkimisesta kaupungille sekä maanhankintaneuvottelut Merimaskussa ja Luonnonmaalla. Lisäksi vireillä on yksittäisiä, kaupungin elinvoimaan vaikuttavia maankäytön hankkeita – esimerkiksi E18-tien ympäristön kaupallisten palveluiden ja liiketoimintamahdollisuuksien sekä keskustan kehittämiseen liittyen – joita on edistetty aktiivisesti vuoden 2023 aikana. Tulevien vuosien tontti- ja kaavavarantojen turvaamisen kannalta keskeistä on riittävä etupainotteisuus kaupungin maanhankinnassa sekä käynnissä olevien, strategisesti merkittävien asemakaavahankkeiden eteneminen.

Seuraavat pientalotonttien haut vuonna 2024 tulevat kohdistumaan rakenteilla olevaan Perhetalon toiseen alueeseen. Muilta osin tarkoituksena on jatkaa kaupungin jatkuvassa haussa olevien asuin- ja erillissipientalokohteiden aktiivista markkinointia, saariston tonttikohteita unohtamatta.

Uusi asunto- ja maapoliittinen ohjelma vuosille 2023–2026 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa tammikuussa 2023. Uuden ohjelman mukaisia ohjelmakauden toimenpiteitä on alettu edistää vuoden 2023 aikana. Eräänä merkittävänä toimenpiteenä kaupunki on esimerkiksi tehnyt syksyllä 2023 päätöksen luopua 1.1.2024 alkaen vesihuollon ennakkoliittymismaksujen perimisestä tontinluovutusten ja maankäyttösopimusten yhteydessä. Yritysalueiden alue-/vyöhykehinnoittelu on teetetty keväällä 2023.

Uuden paikkatieto- ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto on edennyt, joskin hieman alun perin suunnitellusta aikataulusta jäljessä. Ulkoisen karttapalvelun ja kaupungin yhteisen palautepalvelun käyttöönotto ajoittuvat molemmat vuoden 2024 puolelle.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että tonttitarjonta on monipuolista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että onnistuminen henkilökunnan rekrytoinnissa on elinvoimaisen kaavoituksen edellytys.

Kuva Naantalın kaupungin mediapankki

7.4. Investoinnit ja liikuntapaikat

Investointeja tehtiin vuonna 2023 runsaasti, peräti 15,0 miljoonaa euroa. Ne rahoitettiin lähes kokonaan tulorahoituksella. Maaliskuusta 2023 alkaen aina vuoden vaihteeseen 2024 saakka kaupunki on ollut velaton.

Kaupungin konserniyhtiöt ovat tehneet raskaita investointeja viime vuodet toiminnallisista muutoksista ja myös osin yllättävistä tarpeista johtuen. Investoinnit jatkuvat osassa yhtiöitä huoltovarmuuden varmistamiseksi, mutta velan määrään, rahoitusjärjestelyihin ja investointeihin on kiinnitetty erityistä huomiota konsernijohdossa ja konsernin tytäryhtiöissä.

Kaupungin vuoden 2023 suurimmat investointihankkeet olivat seuraavat:

- Luonnonmaan perhetalon rakentaminen valmiiksi 3,7 milj. €
- Luonnonmaan perhetalon asemakaava-alueen toteuttaminen (vaihe 2) 1,0 milj. €
- Ruonan yhdystien parantaminen (kiertoliittymä ja kevyen liikenteen väylä) 1,3 milj. €
- Tullikadun saneeraus 0,64 milj. €
- Murikon asemakaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen, 0,46 milj. €
- Merisalin peruskorjauksen aloittaminen, 0,33 milj. €

Kertapoistoilla ja investointivaroilla on Naantalissa pyritty varautumaan tuleviin, kuntatalouden kireämpiin vuosiin.

8. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäistä valvontaa suoritetaan johtamiskäytäntöjen osana, jolloin johto seuraa esimerkiksi määrärahojen käyttöä, erilaisten rakentamis- ja muiden suunnitelmien laadintaa ja päätösten toimeenpanoa. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei havaittu tilikauden aikana puutteita.

Kaupunginjohtajan johtoryhmä toimii riskienhallinnan johtoryhmänä. Kaupungissa toimii myös tietoturva- ja tietosuojaryhmä, joka keskittyy näiden asioiden seurantaan ja kehittämiseen. Kaupungin riskienhallintapolitiikka on hyväksytty kaupunginhallituksessa syksyllä 2014 ja se oli tarkoitus päivittää vuoden 2023 aikana, mutta päivitystyö on siirtynyt vuoteen 2024.

Varautumisen merkitys on edelleen korostunut vuoden 2023 aikana.

Voimassa olevan kaupunkistrategian mukaisesti strategisten riskien arviointi tehdään vuosittain talousarvion suunnitteluprosessin aluksi.

Toimialat suorittivat tilinpäätökseen riskienhallinnan tilan itsearvioinnin. Yhteenvedon perusteella näyttää siltä, että riskienhallinnan tila on edellisvuoden tasolla.

Tarkastuslautakunta suosittaa huomioimaan kasvaneen taloudellisen epävakauden riskit koko kaupunkikonsernissa.

9. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2023 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä suosituksista vastaukset kaupunginhallitukselta 31.10.2024 mennessä. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi kaupunginvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta yhtyy kaikilta osin tilintarkastajien näkemykseen ja ehdottaa tilinpäätöksen vahvistamista sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämistä tili- ja vastuuvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2023.

Naantalissa 21. toukokuuta 2024

Heikki Karlsson,
puheenjohtaja

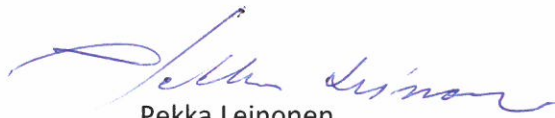

Annika Rintamäki,
varapuheenjohtaja

Minna Eura

Seija Lehtonen

Pekka Leinonen

Riku Luoto

Merituuli Mattila

Kimmo Mäntysalo

Pia Puhakka

